

Læreplan i vg3 helsearbeiderfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 18. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 helsearbeiderfaget handler om å utvikle yrkesutøvere som kan bidra til å dekke behovet for kompetanse i grunnleggende sykepleie og miljøarbeid i alle deler av helsetjenesten. Faget handler om å kunne gi helsehjelp, forebygge ensomhet og bidra til et aktivt liv for pasienter og brukere. Det handler også om å utvikle yrkesutøvere som har praktiske ferdigheter og vilje og evne til arbeide kontinuerlig for kvalitetsforbedring. Faget skal videre bidra til å utvikle profesjonelle yrkesutøvere med empati og evne og vilje til å yte helhetlig omsorg og samhandle med mennesker med ulike hjelpebehov.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 helsearbeiderfaget skal bidra til at helsefagarbeideren kan kommunisere og samhandle med mennesker fra ulike kulturer med ulik bakgrunn og livssituasjon. Faget skal bidra til å utvikle etisk bevissthet og forståelse av likeverd, likestilling, respekt og toleranse som grunnleggende verdier. Videre skal faget bidra til god dømmekraft og profesjonelt faglig skjønn hos yrkesutøveren.

Kjerneelementer

Kropp, helse og omsorg

Kjerneelementet kropp, helse og omsorg handler om å ivareta pasienters og brukeres helhetlige helse. I dette inngår hvordan kultur, levevaner, kosthold, hygiene og smittevern kan bidra til å fremme livskvalitet, helse og mestring. Det handler også om akutt og kronisk sykdom, aldring og funksjonsnedsettelse. Videre handler det om å observere, vurdere og utføre grunnleggende sykepleie for å ivareta pasienters og brukeres behov for helsehjelp. Kjerneelementet handler også om helsefremmende arbeid, miljøarbeid, habilitering og rehabilitering, omsorg og helhetlige pasientforløp. Å lindre lidelser og legge til rette for en verdig død inngår også.

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om å kommunisere og samhandle med mennesker med ulik alder, bakgrunn og livssituasjon og ulike behov for helsekompetanse. Det handler også om å samhandle med andre yrkesgrupper og frivillige organisasjoner og å rapportere og dokumentere arbeid. Dessuten inngår å gi og ta imot veiledning og å forstå betydningen av egen atferd og holdninger i møte med andre mennesker.

Hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi

Kjerneelementet hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi handler om å bruke medisinsk utstyr og å ta i bruk hjelpemidler og teknologi som bidrar til å gi personer med hjelpebehov bedre livskvalitet, økt trygghet og større mulighet til å klare seg på egen hånd. Det handler også om å bruke hjelpemidler og teknologi for å avlaste pårørende og gi dem trygghet, og om hvordan teknologi kan forbedre og effektivisere tjenestene i helse- og omsorgssektoren. Videre handler det om riktig bruk av arbeidsteknikker og arbeidsstillinger i yrkesutøvelsen.

Etikk og regelverk

Kjerneelementet etikk og regelverk handler om å møte mennesker i ulike livssituasjoner med omsorg og empati. Videre handler det om systematisk kvalitetsforbedring, brukermedvirkning og pasientsikkerhet. Kjerneelementet handler også om profesjonell yrkesutøvelse, om yrkesetiske retningslinjer, om regelverk i helse- og omsorgssektoren og om helse, miljø og sikkerhet. Det handler også om å reflektere over etiske dilemmaer.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg3 helsearbeiderfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om helsefremmende arbeid ved å legge til rette for at pasienter og brukere kan mestre utfordringer, oppleve mening og livsglede og ha tiltro til egne ressurser. Det handler videre om å veilede pasienter og brukere til å ta gode helsevalg i tråd med anbefalinger fra helsemyndighetene og om å identifisere sykdomstegn og forhindre, utsette og forebygge konsekvenser av sykdom.

Demokrati og medborgerskap

I vg3 helsearbeiderfaget handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om pasient- og brukermedvirkning i helsearbeidet. Det handler om å respektere andres meninger og synspunkter i møte med pasienter og brukere og andre samarbeidspartnere. Demokrati og medborgerskap handler videre om å ivareta verdiene i vårt demokratiske samfunn som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse. Det handler også om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Bærekraftig utvikling

I vg3 helsearbeiderfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere rundt og ta miljøbevisste valg i yrkesutøvelsen. Å ta

miljøbevisste valg innebærer blant annet å kildesortere, å redusere bruk av engangsutstyr og å begrense matsvinn.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 helsearbeiderfaget innebærer å kommunisere gjennom dialog, presentasjoner og rapporter. Det innebærer å kunne kommunisere med kolleger og mennesker i ulike livssituasjoner og fra ulike kulturer. Det innebærer også å kunne tilpasse eget språk til mottaker, innhold og formål og å lytte til og vise respekt for den man snakker med. Videre innebærer det å kunne bruke relevante faguttrykk og sikre at informasjon ikke bare blir gitt, men også forstått av mottakeren.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg3 helsearbeiderfaget innebærer å dokumentere relevante opplysninger, skrive rapporter og utarbeide planer og dokumentasjon i henhold til gjeldende krav. Det innebærer også å bruke et presist fagspråk og tilpasse tekster til ulike formål, mottakere og medier og å utveksle informasjon og bruke kildekritikk.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 helsearbeiderfaget innebærer å forstå og tilegne seg ny kunnskap og innsikt. Det innebærer å forstå faglitteratur, lovtekster, pasientopplysninger og planer. Det innebærer også å kjenne til og bruke relevant fagspråk i yrkesutøvelsen og kritisk vurdere relevans og troverdighet.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg3 helsearbeiderfaget innebærer å sette opp budsjett, føre regnskap og beregne forbruk av tid og materiell. Det innebærer å bruke regnearter og måleenheter i arbeidet med helse, ernæring og kosthold. Videre handler det om enkel medikamentregning.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg3 helsearbeiderfaget innebærer å bruke digitale ressurser for å finne, håndtere og dokumentere relevant informasjon om pasienter og brukere. Videre innebærer det å bruke faglig informasjon, kritisk vurdere kildene som brukes og vise digital dømmekraft. Det handler også om å bruke digitale ressurser som verktøy i eget arbeid og i tverrfaglig samarbeid.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering helsearbeiderfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- vurdere, planlegge og gjennomføre tiltak som øker pasienters og brukeres helsekompetanse
- planlegge og gjennomføre tiltak som fremmer trivsel og bidrar til økt livskvalitet for brukere og pasienter gjennom livsløpet
- planlegge og gjennomføre grunnleggende sykepleie for akutt og kronisk syke og mennesker med sammensatte og komplekse behov
- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere forebyggende, habiliterende og rehabiliterende pleie og omsorgstiltak
- kartlegge pasienters og brukeres funksjonsnivå og omsorgsbehov og utføre grunnleggende sykepleie og miljøarbeid tilpasset brukere og pasienter i alle aldre
- observere symptomer på psykiske lidelser og rusmisbruk og foreslå tiltak
- identifisere og kartlegge ernæringsbehov hos brukere og pasienter i samarbeid med andre yrkesgrupper og tilberede måltider og som er i tråd med kostrådene fra helsemyndighetene
- identifisere tegn på omsorgssvikt, vold og overgrep og andre bekymringsfulle forhold, og iverksette tiltak i tråd med virksomhetens rutiner og prosedyrer
- gi helhetlig omsorg til alvorlig syke, døende og ta vare på deres pårørende
- kommunisere, samhandle og bruke relasjonskompetanse i møte med pasienter, brukere og pårørende fra ulike kulturer og med ulik mulighet til å kommunisere
- observere og vurdere systematisk tilstand og endringer hos pasienter og brukere og dokumentere i digitale journalsystemer
- orientere i samarbeid med annet helsepersonell, pasienter, brukere og pårørende om deres rettigheter til helse- og omsorgstjenester
- vurdere pasienters og brukeres behov for hjelpemidler og velferdsteknologi og veilede i bruken av disse
- bruke digitale kommunikasjonsverktøy og veilede pasienter, brukere og pårørende om bruk av slike verktøy
- bidra i tverrfaglig samarbeid for å sikre helhetlige pasientforløp
- gjøre rede for strategier for konflikthåndtering og forebygge konflikter i praksis
- samarbeide med frivillige organisasjoner og andre aktører om å tilrettelegge for helsefremmende tiltak

- utføre faglig og etisk forsvarlig helsehjelp i tråd med gjeldende regelverk
- følge gjeldende regelverk for legemiddelhåndtering og observere, rapportere og dokumentere virkningene og bivirkningene av legemidler
- bruke relevant medisinsk utstyr ved observasjon og vurdering av tilstanden til pasienter og brukere
- utføre førstehjelp etter gjeldende retningslinjer og følge rutiner for varsling
- utføre arbeid etter gjeldende retningslinjer for hygiene og gjennomføre smitteverntiltak
- forstå og overholde gjeldende regelverk om taushetsplikt og personvern og vise digital dømmekraft
- følge gjeldende regelverk ved bruk av tvang og reflektere over egen maktposisjon i møte med pasienter og brukere
- ivareta pasient- og brukervedvirkning i arbeidet
- reflektere over og ta miljøbevisste valg i yrkesutøvelsen
- gjennomføre arbeidet etter gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet, følge rutiner for uønskede hendelser og internkontroller og arbeide for kontinuerlig kvalitetsforbedring
- bruke ergonomiske prinsipper i yrkesutøvelsen
- reflektere over hva det vil si å være en profesjonell helsefagarbeider, og praktisere dette i yrkesutøvelsen
- ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet, og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utfører sin samfunnsrolle i den norske modellen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i vg3 helsearbeiderfaget når de bruker kunnskaper ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i helsearbeiderfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før fagprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i vg3 helsearbeiderfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på to til tre virkedager.